

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Quo ad famulos, num. 46.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

L I B E R Quintus.

40
ris. Ratio est, quia id non est, inducere ad peccatum, sed sensus est conditio natus in hunc modum; Da mutuum; nam, quia non vis mutuare gratis, sol vam tibi lucrum.

¶ Mol. Val. alijq[ue] apud Diana l. c.

Famuli.

45. Quoad famulos mutuarij, dico, certum esse, illos, imo & quo cumque alios ejus ministros, amicos que posse licet efficere, quod potest ipse mutuarius, quia agunt personam domini. Possunt ergo totum, quod dictum est à nu. 43. Quoad famulos vero usurarij, multa sunt communia cum non famulis.

Non famuli.

47. Quoad omnes ergo alios, plaret mihi hanc formare regulam. Si qui se tenent ex parte usurarij, & cum eo cooperantur ad commitendam usurram, peccant, & obligantur ad restitutionem, saltem secundo loco, post usurarium, dum tamen excipias eos causas, in quibus mutuentario ingrata non est cooperatio; nam tunc neque peccant contra mutuarij, nec restitutionis obligatione ligantur. Regula, & ejus ratio clarior jam jam evadet.

t Ex Mo. de l. tract. de 3. L eff. l. 2. c. 2. dub. 17. alijq[ue] quos ipse cit. leg.

48. Etenim radix peccati & obligationis ad restituendas usurras, est involuntarium mutuarij, qui absolute loquendo, in virtus usurras solvit: quare, quando quoad eos, qui cooperantur cum usurario, mutuarius, vel

vere, & ex animo non est invitatus, vel certe ijs facile illam cooperationis culpam, (si qua est) remittit, tunc ijsdein cooperatores (quantum est ex hoc capite in justitia) nec peccabunt, nec onus contrahent restituendi: sed ecce difficultas: ec quando enim invitum non esse mutuatarium censendum erit? Dico, id sciri posse, regulæ sequentis auxilio.

u Colligo ex L eff. ibid. Mol. alijq[ue].

49. Quoties cooperatur quis cum usurario in re, quæ grata est mutuario, invitatus hic non erit: Siquidem tunc cooperator ille nullam injuriam irrogat; quod si quam force irroget, facile condonari a mutuario præsumitur, quia in gratiam ipsius mutuarij totum denique negotium resumitur; unde consequenter fit, ut ille cooperator non peccet contra mutuarij, nec restitutioni sit obnoxius. Quoties vero cooperator in re integrata cooperabitur, invitatus erit mutuarius, quia tunc adest clara injuria, nec ejus injuria remissio præsumi rationabiliter potest, & sic aderit peccatum, ac restitutionis obligatio. Exemplo res fiet clarior: Numeras pecuniam mutuam dandam ad usurarij, excusaris a peccato, & a restitutione, quia id gratum est mutuario, cum fine numeratione is non haberet mutuum, quod ipse cupit. Contra; consulis usurario, ut non det muruum, nisi sub usuris, peccas, & ad restitutionem obligaris, quia id ingratum est mutuario.

50. Hinc sive famulus, sive qui cumque, si ob finem bonum, ac mutuario utilem, consulat usurario, ut

de

CAPUT Primum. §. IV.

41

defraudum cum usura, nempe ut is, 179. *c. Salas de usur. dub. 44. num. 6.*
qui solet mutuare cum usuris, eas non a Hec sparsim ex Mol. Salas, Delugo Less.
deneget huic petenti: Si quis deponat, Dian. alijque.

51. Contra, si tutor, curator, absolu-
 tulus procurator, negotiorum gestor
 dent mutuum sub usura, ut tales sunt;
 quamvis nomine aliorum; si famu-
 lus, vel quicumque cogat mutuatari-
 um ad solvendas usuras; si quis scri-
 rationibus, & debitorum nominibus
 per meram scripturam, quæ non faciat ad cogendum mutuatarium, ut usuras
 fidem ad cogendum mutuatarium; si solvat, ut item si subscribat Apodixas
 quis in exigendis usuris sine ulla coa-
 ctione amice moriet debitorem de-
 dum, si quis deponat pectiniam apud
 suo debito, imo & adhortetur, ut sol-
 vat, ne apparet infidelis: si quis deferat
 pignora pro securitate usuræ; si quis, cu[m]
 si quis mediator volentem dare gra-
 fit superior, permittat, propter bonū
 forte publicū, usuras (si tamē nō sit lex
 de ea non permittenda, quæ nunc cer-
 tè x adest, & ideo servanda) si quis
 mediator eat redeatque, querens usu-
 tarium jam alias paratunt, qui alicui
 velit mutuare, imo querat mutuata-
 rios, qui forè velint ab illo usurario
 parato accipere mutuum: Si quis, cum
 sit dominus, loet suas domos, vel of-
 ficas usurario (præseindendo à lege,
 quæ nunc certè adest, ne usurario alicui
 nigena domus loetetur, ut supra innui,
 n. 34.) Si quis, inquam, aliqua ex præ-
 dictis faciat, nec peccat & contra mu-
 tuarium, nec onus incurrit restitu-
 tionis, quia mutuatarius ad hæc vel
 non est invitus, vel facile remittit: &
 sicuti ipse, ejusque amici prædicta sine
 ipsius injuria facerent, ita & quicunq[ue] aliij: a que enim rem ipfi non in-
 gratam exequuntur.

* c. Quanto amplius de Usuris, &
 libi, lege Lessium lib. 2, c. 20. num.

51. Contra, si tutor, curator, absolu-
 tulus procurator, negotiorum gestor
 dent mutuum sub usura, ut tales sunt;
 quamvis nomine aliorum; si famu-
 lus, vel quicumque cogat mutuatari-
 um ad solvendas usuras; si quis scri-
 rationibus, & debitorum nominibus
 per meram scripturam, quæ non faciat ad cogendum mutuatarium, ut usuras
 fidem ad cogendum mutuatarium; si solvat, ut item si subscribat Apodixas
 quis in exigendis usuris sine ulla coa-
 ctione amice moriet debitorem de-
 dum, si quis deponat pectiniam apud
 suo debito, imo & adhortetur, ut sol-
 vat, ne apparet infidelis: si quis deferat
 pignora pro securitate usuræ; si quis, cu[m]
 si quis mediator volentem dare gra-
 fit superior, permittat, propter bonū
 forte publicū, usuras (si tamē nō sit lex
 de ea non permittenda, quæ nunc cer-
 tè x adest, & ideo servanda) si quis
 mediator eat redeatque, querens usu-
 tarium jam alias paratunt, qui alicui
 velit mutuare, imo querat mutuata-
 rios, qui forè velint ab illo usurario
 parato accipere mutuum: Si quis, cum
 sit dominus, loet suas domos, vel of-
 ficas usurario (præseindendo à lege,
 quæ nunc certè adest, ne usurario alicui
 nigena domus loetetur, ut supra innui,
 n. 34.) Si quis, inquam, aliqua ex præ-
 dictis faciat, nec peccat & contra mu-
 tuarium, nec onus incurrit restitu-
 tionis, quia mutuatarius ad hæc vel
 non est invitus, vel facile remittit: &
 sicuti ipse, ejusque amici prædicta sine
 ipsius injuria facerent, ita & quicunq[ue] aliij: a que enim rem ipfi non in-
 gratam exequuntur.

b. Ex ijsdem sparsim.

52. Dixi (absolutus procurator) ut
 innuerem illud, quod merito docet &
 Lessius his verbis. Si ipse contractus
 usurarius per famulum (puta, ut per
 procuratorem) sit ineundus, non ex-
 cusatur famulus, quia tunc videtur
 caussa efficaç damni; si tamen non e-
 rat in potestate famuli, absque eo con-
 tractu pecuniam dare, eo quod domi-
 nus esset præsens, non videtur famulus
 teneri ad restitutionem, quia mutua-
 tarius non censet sibi injuriam fieri à
 famulo, qui aliter pecuniam nume-

F

facto

rare non potest , sed à domino ; hæc
Lessius.

c Leßius lib. 2. c. 20. dub. 21. num.
181.

53. Dixi (si subscriptat Apodixas)
nam si solum scribat illas, quæ non fa-
ciant fidem (esto , deinde cum injusti-
tia subscripturus sit usurarius) d non
videtur rem ingratam , seu certè gra-
viter ingratam facere mutuatario.

d Fach. Bon. de Irregul. d. 7. q. 24.
par. 5. nv. 1.

54. Dixi (& simul ipse deponens
particeps sit) si enim solam deponat
quis pecuniam , ut ijs usura exercea-
tur, peccabit quidem eo malo affectu,
at non obligabitur , (quamvis obli-
gari putet e Salas) ad restitutionem ,
quia hæc non est injuria contra mu-
tuarium : huic enim certè gratum
est, adesse pecuniam apud usurarium ,
quam ipse recipere facile possit.

e Salas dub. 44. nv. 4. & 5.

55. Supersunt duas difficultates ; al-
tera sic clare proponitur. Antonius u-
surarius debet Petro ex justo titulo
centum aureos ; Titius autem debet
eidei usurario alios centum , propter
injustas usuras : si Antonius, ut Petro
satisfaciat , dicat eidei , exige tibi illos
centum , quos mihi debet Titius, licetè po-
test Petrus , hos à Tio sibi exigere ?
Respondet Delugo , f cum duabus si-
mul conditionibus posse; secus , ne-
quaquam : prima conditio est , ut so-
lum exigit , monendo de debito , non
cogendo . secunda , ut pecuniam illam
non accipiat nomine proprio , quasi jus
habens ipsi datum ab usurario (jus e-
ius nullum is habet , quare nec al-
teri dare potuit ,) sed accipiat nomine

usurarij , cui applicetur ; nam deinde
ipse Petrus ex ejusdem usurarij tacita
commissione sibi applicare poterit.
Quibus conditionibus positis , constat ,
inquit , responsio data ; nam sic nec fieri
res ingrata mutuatario , & Petrus ad
satisfaciendum sibi non utetur illo in-
justo jure usurarij , quo uti , esset in-
trinsecè iniquum. Quare si tota hæc in-
dustria (concludit Delugo) explicetur
ipsi mutuatario , & ipse consentiat , non
obligarem Petrum ad peccatum , nec ad
restitutionem.

f Delugo , t. 2. de Iust. d. 25. sec. 1. n. 22. contre Leß. ibid. citatum.

Notarius.

56. Altera difficultas est de notario
celebrante actum , seu contractum u-
surarium. Adde , & de testibus ad e-
um contractum adhibitis , nam de me-
tro scriba , seu copista , qui nullo modo
fidem facit , patet ex dictis. Adde de-
nique de Principe supremo , permitten-
te usuras in suis ditionibus. Quoad
notarium ergo , duo sunt certa , unum
sub controversia.

57. Certum est primò , si notarius
celebret contractum , expressa usura ,
unde , ex vi illius (quia versatur apud
justa tribunalia) non possit cogi mu-
tuarius ad solvendam usuram , pec-
care quidem notarium , quia , quan-
tum est ex se , concurrit cum injusto
usurario , & facit contra juramentum
a se initio officij emissum de non faci-
endis ejusmodi injustis actibus ; at
non obligatur ad restitutionem , quia
re ipsa nihil solvit supra sortem mu-
tuarius , ut supponimus. Quid si in
aliquo

